

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Kocourka a soudkyň Sylvy Šiškeové a Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **T. R.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 12. 2023, o kasační stížnosti žalobkyně a **Bc. L. R.**, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 6. 2024, č. j. 4 Ad 6/2024-47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost Bc. L. R. **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti Bc. L. R.
- III. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- IV. Kasační stížnost žalobkyně **s e z a m í t á .**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně a Bc. L. R. (syn žalobkyně; dále jen „stěžovatel“ či „stěžovatelka“ a „stěžovatel“) podali společnou kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze označenému v záhlaví. Městský soud tímto usnesením nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků a zamítl její návrh na ustanovení zástupce. Podle městského soudu nebylo možné zjistit stěžovatelčiny aktuální majetkové poměry, a to pro rozpornost a neúplnost předložených podkladů. Stěžovatelka tak nedostála své povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní.

[2] Nejvyšší správní soud (NSS) dodává, že řízení o druhé kasační stížnosti obou stěžovatelů, směřující proti usnesení městského soudu ze dne 25. 6. 2024, č. j. 4 Ad 7/2024-30, jímž nebyl v řízení o žalobě proti totožnému rozhodnutí žalované ustanoven zástupce stěžovatelů, je u kasačního soudu vedeno pod sp. zn. 2 As 151/2024.

II. Kasační stížnost

[3] Stěžovatelé v kasační stížnosti odkazují na údajně nezákonné vyklizení jim pronajatých prostor společností TRISIA, a. s. v roce 2006. Městský soud měl před zahájením řízení zajistit soudní rozhodnutí o vyklizení těchto prostor od společnosti TRISIA, a. s. Pokud tak neučinil, měl vycházet z toho, že tato společnost odcizila majetek stěžovatelů, což je dostalo do tíživé situace. Soud porušil zákon, pokud orgánům činným v trestním řízení neoznámil skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. Stěžovatelé se dále nachází v těžké situaci v důsledku autonehody, jejímž účastníkem byl v roce 2006 stěžovatel. Jsou nemajetní a nemají prostředky na právníka ani na placení soudních poplatků. Soud podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, provádí důkazy potřebné pro zjištění skutkového stavu a může vzít za prokázané skutečnosti obecně známé nebo známé mu z úřední činnosti. Stěžovatelé navrhli spojení řízení vedených u městského soudu. Také požádali o osvobození od soudních poplatků a navrhli, aby jim byl ustanoven zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[4] Stěžovatelé ke kasační stížnosti připojili rozsáhlé přílohy, které oba dále doplňovali a opětovně zasílali i následně podáními ze dne 8. 7. 2024 a 18. 7. 2024. Přílohy svým rozsahem čítají desítky stran a mnohé dokumenty se v nich několikrát opakují.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] NSS se nejprve zabýval tím, zda je kasační stížnost přípustná. Dospěl k závěru, že ve vztahu ke stěžovateli (Bc. L. R.) jde o kasační stížnost podanou osobou zjevně neoprávněnou. Kasační stížností napadené usnesení městského soudu totiž zamítlo pouze stěžovatelčin návrh na ustanovení zástupce, a netýká se tedy tohoto stěžovatele. Řízení o jeho žalobě je u městského soudu vedeno pod jinou spisovou značkou (viz bod [2] výše).

[6] Procesní újma odůvodňující subjektivní přípustnost kasační stížnosti typicky nevzniká v případech procesních rozhodnutí krajského soudu, vztahujících se výlučně k právům (zpravidla procesnímu postavení) jiného účastníka řízení. I pokud je kasační stížnost proti takovému rozhodnutí krajského soudu (objektivně) přípustná (např. usnesení o ustanovení zástupce nebo osvobození od soudních poplatků), může ji podat jen ten z účastníků řízení, jemuž je takové rozhodnutí způsobilé zasáhnout do jeho právního postavení. Ostatních účastníků se takové rozhodnutí týká jen zprostředkovaně (usnesení rozšířeného senátu ze dne 26. 3. 2020, č. j. 9 Afs 271/2018-52, č. 4024/2020 Sb. NSS, body 41 a 50).

[7] V této věci se napadené usnesení netýká procesních práv stěžovatele, který ani není účastníkem řízení vedeného u městského soudu pod sp. zn. 4 Ad 6/2024. NSS proto jeho kasační stížnost odmítl podle § 46 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), ve spojení s § 120 s. ř. s., neboť ji podala osoba k tomu zjevně neoprávněná.

pokračování

S ohledem na tento závěr nebylo ve vztahu ke stěžovateli třeba samostatně rozhodovat o návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti (rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Ans 6/2008-48, č. 1741/2009 Sb. NSS).

[8] NSS se dále zabýval návrhem stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. O její žádosti o osvobození od soudních poplatků samostatně nerozhodoval, neboť tato kasační stížnost poplatkové povinnosti nepodléhá (usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[9] Podle § 35 odst. 10 věty první s. ř. s. *navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[10] Jak uvedl rozšířený senát v bodě 29 již citovaného usnesení č. j. 1 As 196/2014-19, je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí NSS o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní. Podle judikatury tedy není nezbytné, aby byla stěžovatelka v tomto kasačním řízení zastoupena advokátem. NSS neshledal ani jiné důvody, na jejichž základě by ustanovení zástupce bylo *nezbytně třeba k ochraně práv* stěžovatelky ve smyslu § 35 odst. 10 věty první s. ř. s.

[11] Toto řízení o kasační stížnosti se týká pouze dílčí procesní otázky, zda stěžovatelka řádně doložila své majetkové poměry a zda městský soud předložené podklady náležitě vyhodnotil. Stěžovatelčina kasační stížnost obsahuje všechny zákonné náležitosti, včetně označení napadeného usnesení, přípustných a projednatelných kasačních námitek (viz níže) a petitu. Stěžovatelka zároveň nepřiblížila, z jakých konkrétních důvodů zástupce potřebuje (obdobně např. rozsudky NSS ze dne 18. 1. 2006, č. j. 4 Azs 390/2005-98, či ze dne 28. 4. 2023, č. j. 4 As 135/2023-24, body 10 a 11). NSS proto její návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

[12] Následně NSS posoudil stěžovatelčinu kasační stížnost. Podle judikatury se v případě kasační stížnosti podané proti usnesení krajského soudu ve věci projednávané specializovaným samosoudcem, jímž se ovšem nekončí řízení ve věci samé, neposuzuje její přijatelnost ve smyslu § 104a s. ř. s. (rozsudek NSS ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021-28). Druhý senát NSS se s tímto právním názorem neztotožnil a usnesením ze dne 20. 6. 2024, č. j. 2 As 361/2023-28, předložil tuto právní otázku rozšířenému senátu za účelem změny judikatury.

[13] NSS neshledal za účelné v nyní posuzované věci přerušit řízení do doby rozhodnutí rozšířeného senátu, mj. vzhledem k naléhavosti věci. Jelikož podle § 56 odst. 2 s. ř. s. soud projednává a rozhoduje přednostně žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhy na ustanovení zástupce, měl by NSS v přednostním režimu projednávat i kasační stížnosti proti těmto rozhodnutím. Z hlediska dopadů do právního postavení stěžovatelky není zásadní, zda NSS posoudí výše předestřanou spornou právní otázku předloženou rozšířenému senátu podle dosavadní jednotné judikatury, nebo podle případně odchylného

právního názoru rozšířeného senátu. Věcné posouzení důvodnosti kasační stížnosti v rozsudku nemůže být stěžovatelčíným právům na újmu. Případná změna judikatury rozšířeným senátem by vedla pouze k tomu, že při neshledání kritéria podstatného přesahu vlastních zájmů stěžovatelky by kasační stížnost mohla být odmítnuta pro nepřijatelnost. NSS proto řízení o kasační stížnosti nepřerušil, nýbrž o kasační stížnosti rozhodl v souladu s dosavadní jednotnou judikaturou, tj. neaplikoval § 104a s. ř. s.

[14] Dílčí kasační námitky, že městský soud porušil oznamovací povinnost podle § 8 odst. 1 věty druhé zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, a že v roce 2006 došlo k protiústavnímu předání pravomoci k vyklizení prostor soukromé společnosti, jsou nepřipustné podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Míjí se totiž s rozhodovacími důvody městského soudu, a proto se jimi kasační soud nezabýval (usnesení NSS ze dne 21. 11. 2007, č. j. 8 As 52/2006-74, č. 1655/2008 Sb. NSS, či ze dne 30. 6. 2020, č. j. 10 As 181/2019-63, č. 4051/2020 Sb. NSS, bod 12).

[15] Stěžovatelka považuje napadené usnesení za nesprávné a poukazuje na svou tíživou zdravotní, finanční a životní situaci. Městský soud si měl obstarat podklady od společnosti TRISIA, a. s. Pokud tak neučinil, měl vycházet z toho, že jsou stěžovatelé nemajetní. Městský soud měl také provést důkazy potřebné pro zjištění skutkového stavu. Nemajetnost stěžovatelů podle stěžovatelky vyplývá i z účasti stěžovatele na dopravní nehodě zaviněné třetí osobou.

[16] NSS ve shodě s městským soudem připomíná, že je to stěžovatelka, koho tíží povinnost uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) a toto své tvrzení doložit (rozsudek NSS ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003-54, č. 311/2004 Sb. NSS). Pokud tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS). Námitka, že si městský soud nevyžádal další podklady a nezajistil a neprovedl důkazy potřebné pro zjištění skutkového stavu, je proto nedůvodná. Městský soud nebyl povinen sám zjišťovat stěžovatelčiny majetkové poměry, což jí v napadeném usnesení vysvětlil (zejm. body 10, 11 a 13).

[17] Dále lze zdůraznit, že k novým tvrzením týkajícím se nedostatku prostředků, uplatněným až v kasační stížnosti, nelze přihlížet (již citovaný rozsudek č. j. 1 Afs 5/2003-54). Kasační soud proto znovu neposuzoval, zda má stěžovatelka v současnosti dostatek prostředků, či nikoli. Pouze přezkoumal, zda závěr městského soudu o této otázce obстоjí na základě podkladů, které měl městský soud v době svého rozhodování k dispozici.

[18] Jak vyplývá ze spisu městského soudu, v reakci na výzvu k doložení majetkových poměrů (spojenou s náležitým poučením) stěžovatelka zaslala přílohy zahrnující mj. dvě různá potvrzení o majetkových poměrech. Tato potvrzení byla nedatovaná a obsahovala rozporné údaje o výši pobíraného důchodu, o tom, zda stěžovatelka pobírá příspěvek na bydlení, o výši nákladů na bydlení a o výši stěžovatelčíných dluhů (srov. bod 4 napadeného usnesení). Stěžovatelka také doložila doklady o výplatě důchodu za různá období. Soudem požadovaný výpis z účtu nedoložila.

pokračování

[19] Městský soud stěžovatelku opětovně vyzval k řádnému vyplnění formuláře aktuálními údaji a k doložení výpisů z bankovního účtu a znovu ji poučil o možnosti zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce. Na tuto výzvu stěžovatelka odpověděla, že již nemá sílu na opakované nadbytečné úkony a má stav nouze za přesvědčivě prokázaný. K tomuto sdělení připojila opět velké množství příloh, včetně několika výplatních dokladů ke starobnímu důchodu.

[20] Kasační soud připomíná, že pokud jsou údaje, které účastník řízení uvedl k existenci předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost o osvobození od soudních poplatků, resp. návrh na ustanovení zástupce zamítne (rozsudek NSS ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009-88, č. 1962/2010 Sb. NSS, bod 35).

[21] Podle NSS je závěr městského soudu, že stěžovatelka přes opakovanou výzvu neodstranila rozpory ve svých tvrzeních a nedoložila potřebné údaje, v souladu s obsahem soudního spisu i ustálenou judikaturou a je také řádně odůvodněn. Stěžovatelka v řízení před městským soudem nedostala povinnosti tvrdit a prokázat svou majetkovou situaci. Podání, která soudu zaslala, byla vnitřně rozporná a neumožňovala městskému soudu posoudit její poměry. Stěžovatelčiny námitky týkající se věcné nesprávnosti napadeného rozhodnutí proto nejsou důvodné.

[22] K námitce, že městský soud měl na základě tvrzení o protiprávním vyklizení prostor užívaných oběma stěžovateli v roce 2006 presumovat jejich aktuální nemajetnost, NSS uvádí, že taková právní domněnka ze soudního řádu správního ani jiných právních předpisů neplyne. Absence dostatečných prostředků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. se posuzuje ve vztahu k současné situaci (rozsudek NSS ze dne 1. 9. 2004, č. j. 2 Afs 28/2004-40, č. 423/2005 Sb. NSS) a nelze ji dovozovat pouze na základě tvrzené existence nepříznivých okolností předcházejících rozhodování městského soudu o cca 18 let. Shodný závěr lze vztáhnout i k poukazu stěžovatelky na dopravní nehodu, jejímž účastníkem byl stěžovatel v roce 2006.

[23] K návrhu, aby věci vedené pod sp. zn. 4 Ad 6/2024 a 4 Ad 7/2024 byly spojeny ke společnému projednání, lze uvést, že k takovému postupu je podle § 39 odst. 2 s. ř. s. oprávněn předseda senátu krajského (městského) soudu (resp. zde specializovaný samosoudce; srov. § 31 odst. 3 věta druhá s. ř. s.), nikoli NSS při rozhodování o kasační stížnosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] NSS ze shora uvedených důvodů odmítl kasační stížnost stěžovatele jako návrh podaný osobou k tomu zjevně neoprávněnou [§ 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.] a kasační stížnost stěžovatelky zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

[25] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti stěžovatelky rozhodne městský soud v rozhodnutí o žalobě, protože toto řízení o kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského (městského) soudu je „vnořeno“ do řízení o žalobě (rozsudek rozšířeného senátu ze dne 29. 11. 2023, č. j. 5 As 84/2022-30, č. 4554/2024 Sb. NSS, bod 50).

[26] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti stěžovatele Bc. L. R. vychází z § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. Jelikož Bc. L. R. není účastníkem řízení vedeného u městského soudu pod sp. zn. 4 Ad 6/2024, není řízení o jeho kasační stížnosti řízením „vnořeným“ do řízení o žalobě vedené pod touto spisovou značkou.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. srpna 2024

Tomáš Kocourek
předseda
senátu